

stratificatie van 1880 op grond personele belasting	aantallen gezinshoofden	in procenten	in procenten	stratificatie van 1880 op grond van huurwaarden plaatselijke belasting	aantallen gezinshoofden
laag 5	53	13%	11%	laag 5	23
laag 4	66	17%	18%	laag 4	37
laag 3	122	31%	31%	laag 3	64
laag 2	154	39%	40%	laag 2	83
totalen	395	100%	100%	totalen	207

Om de samenhang tussen deze beide laagindelingen op nominaal niveau (belastingbedragen) te achterhalen, heb ik de associatiemaat van Goodman en Kruskal berekend. Dit leidde tot een teleurstelling. De kans op een goede voorspelling bij deze koppeling bedroeg slechts 0,66, waarbij 'labda', d.w.z. de verbeterde kans op een juiste voorspelling ten gevolge van de koppeling met 29 procent verbeterd werd. Dit was te weinig om te spreken van een succes. Ook bij een herhaling van de berekening op grond van de gegevens over het jaar 1884 (waarbij ik de voor dat jaar benodigde adressen achterhaalde via het adresboek van de gemeente) bleef het resultaat teleurstellend: de Goodman-Kruskalls associatiemaat was 0,68 en 'labda' 6 procent. De koppeling is daarmee mislukt. Achteraf gezien, is dit natuurlijk niet vreemd. De herziening van de plaatselijke directe belasting in 1877 was zeer ingrijpend geweest. Ook het toenmalige gemeentebestuur beseftte dit en had daarom de ambtenaren opdracht gegeven het inkomenseffect van de belastingwijziging te becijferen.³⁸⁾ Uit hun berekeningen bleek - de ambtenaren analyseerden de gevolgen bij 79 in de personele belasting aangeslagen gezinshoofden in het bezit van een perceel - dat de herziening uitsluitend voor de lager aangeslagenen voordeel had. Zij gingen minder belasting betalen, de anderen die meer dan f 180,- voldeden, moesten rekening houden met een hogere aanslag. Dit was, hoe spijtig ook voor de betreffende betaalers, een bemoedigend vooruitzicht voor het financieel getergde gemeentebestuur.

De conclusie

Na deze mislukte poging tot koppeling moet worden geconclu-